

item a *Helmico Bentingh* . . . rte ton *Sy* . . . e (onleesbaar . . . LXXII ƒ).

en in de rekening van Johan van Arnhem van 1353:

item apud *Helmicum Benting* in *restantiis computati* . . . VI ƒ .

Daarna komt hij niet meer voor.

Ook een *Johan Bentinck* komt in die rekeningen voor: hij kan dezelfde zijn als de *Johan* met wien de stamreeks, zooals wij hiervoor aantoonde, thans bewijsbaar aanvangt en die omstreeks 1325 geboren moet zijn. Ook deze *Johan* immers was gegoed in de Dommermark bij Deventer en was bovendien blijkens de oorkonde van 1385 verwant aan de *van der Marssche* — met een lid waarvan hij ook in de Deventerrekeningen als verwant voorkomt. De hem betreffende posten luiden n.l.:

in de rekening van G. van der Haselt van 1347:

onder de Uitgaven, item in *crastino beati Lamberti Henrico vigili equitanti supra Veeluwam ad Johannem Benting cum littera civitatis cum locatione equi* . . . V s. IIII d.

in de rekening van Werner Groote van 1348:

onder de Uitgaven, *primo Johanni Benting et Roberto ten Merssche, Jacobo de Mermuden et aliis consanguinis Stephani Roberti in pecunia „maechzoene”* etc. etc.

en in de Rekening van Ghelmer Reyners over 1348: onder de Uitgaven, *primo feria quarta post dominicam Reminisere Roberto ten Merssche Johanni Benting cum eorum sociis de morte Stephani Roberti in pecunia dicta „Maechsoene”,* etc.

Hoe verleidelijk het nu ook lijkt om aan te nemen, dat *Helmich Bentinck* (vermeld 1340, 1343, 1347, 1351, 1353) de vader is van *Johan Bentinck* (diens 2^e zoon uit zijn 2^e huwelijk heette ook *Helmich*), bewezen is zulks allermint en tegelijk met *Helmich* leefden er nog 2 andere *Bentinck's* in dezelfde omgeving van welke *Johan* eveneens kan afstammen.

Uit den post in de Deventer-rekening van 1347 zagen wij zoo juist, dat *Johan* vermeld wordt als wonende op de Veluwe. Hiervóór hebben wij aangetoond, dat hij eerst kort voor 1360 in het schoutambt van Heerde en wel te Wapenvelde moet zijn gekomen, terwijl blijkens de door P. N. van Doorninck uitgegeven Schatting van den Lande van Gelre voor de Veluwe, welke van 1326 moet dateeren, er in dat jaar nog geen *Bentinck's* op de Veluwe woonden.

Tusschen 1326 en 1347 (zie de Deventer-rekening) moesten zij zich dus daar gevestigd hebben, doch in een ander gedeelte dan Heerde-Wapenvelde, met de meeste waarschijnlijkheid op de Veluwsche randen onmiddellijk tegenover de streek Gorssel—Epse—Deventer. Wij sloegen daarom eens de *Domeinrekening der Veluwe* op van *Johan van Bryenen en Wijnand Ridder over 1333/34* (*Hertogelijk archief, A, 1, m.*) en vonden daarin alleen onder het Schoutambt van Voorst — dus tegenover Gorssel—Deventer den naam *Bentinck*. Juist in de marken gelegen aan de andere zijde van de IJssel als Gorssel—Epse—Deventer vonden wij 2 *Bentinck's*, die in 1333/34 daar gegoed waren.

Die inschrijvingen luiden onder het hoofd: „*Terrarum divisionibus et venditionibus novis dicta vulgariter Nye Utslach*”:

Officio Voerst (dus in het ambt van Voorst) in *primis de communitate apud Tule* (= *Tuylermark*)

item a *Stephano Benthinc de VIII jugeribus II hont LXXXVIII roden* . . . X lib. XVII s. II d.¹⁸⁾

De communitate Aerde (= Aerdermark)

item a *Stephano Benthinc de VII jugeribus* . . . VII lib.

De communitate Silvonden (= Silvoldermark)¹⁹⁾ in *primis a Henrico Benthinc de XXIII jugeribus* . . . XVIII lib.

item a *Henrico Benthinc de VI jugeribus I hont* . . . IIII lib. XV s.

item a *Stephano Benthinc de III jugeribus I hont* . . . II lib. VIII s. VI d.

item a *Henrico Benthinc de IIII jugeribus III hont* . . . III lib. VI s. III d.

in Oerde²⁰⁾

item *Henrick Benthinc de VI hont* . . . XXXV s. VIII d.

In 1333/34 hadden *Steven* en *Hendrik Bentinck* dus in ontginning ruim 52 morgen 7 hont land in de marken tegenover Deventer—Gorssel gelegen en waar *Johan Bentinck's* oudste zoon uit zijn 1^e huwelijk *Steven* genoemd werd, daar is het zeer wel mogelijk, dat de *Steven Bentinck* van 1333 de vader is van *Johan*.

Nauwkeurig onderzoek in de oudste domein-rekeningen, cameraars-rekeningen, tijnsrollen enz. naar *Steven*, *Henrick* en *Helmich* (1333—1353) kunnen meer over hen aan het licht brengen. Voor dezen tijdroovenden arbeid ontbrak ons voorhands de tijd en daarom meenden wij te kunnen volstaan met het tot dusver bijeengebrachte bekend te maken.

Wij willen dit opstel niet beëindigen zonder nog iets gezegd te hebben over *Arensberg* (later *Beeren-camp*), het stamgoed der *Bentinck's* bij Heerde — juist bij Wapenvelde.

De eerste beleening ermede (voor *Henrick Bentinck*) dateert van 1400, het goed wordt dan als volgt omschreven: *Dat goet van Arensberge met sijnen tobehoren in den kerspel van Heerde gelegen voor een vijffmark-leen, horende in mijns genedigen heeren hoff van Ermel*. In margine staat: *vulgo t Zaayhuys*.

Latere beleeningen omschrijven de ligging nauwkeuriger, n.l. in den kerspel van Heerde bij *Hulsbergen*. Dat in 1400 de ligging bij het klooster *Hulsbergen* niet vermeld is, komt doordat dit klooster eerst in 1407 is gesticht. Het lag één uur boven Heerde bij *Hattem*, dus bij Wapenvelde, en grensde aan *Arensberg*. Het is juist *Henrick Bentinck* geweest, die op 20 Aug. 1407 een stuk grond schonk — n.l. 2 morgen land geheeten *Ellenhoorn* — om het klooster, dat eerst *Hieronymusberg* heette, te stichten, op welke schenking de toestemming volgde van Hertog *Reinald* en van Bisschop *Frederik van Blankenheim*.²¹⁾ *Henrick Bentinck* en

¹⁸⁾ Het pond was verdeeld in 20 schellingen, de schelling in 12 grooten.

¹⁹⁾ In deze mark komen in 1333/34 betalingen voor wegens gronden van *Henricus van der Zee* en *Johan van de Lathmer*, families waarmede blijkens de deelingsoorkonde van 1385 de *Bentinck's* toen verwant waren.

²⁰⁾ De sinds lang niet meer bestaande mark *Oerde*, *Noerde*, lag waar later de *Bergelermark* lag, onmiddellijk tegenover Deventer. Zie ook *Cameraarsrekeningen*: *Insula uppen Oerde* cf. *Noertmarsch*. Voor de ligging van al deze marken ten opzichte van *Gorssel-Epse-Deventer* verwijzen wij overigens naar de *Markenkaart van Gelderland*.

²¹⁾ De schenkingsoorkonde en de bekrachtigingen van 1407 zijn afgedrukt in *Archief Aartsbisdom Utrecht*, dl. II p. 247 e.v. Zie over